

Årsredovisning

Västarvet
Helår 2017

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	4
2	Verksamhet	5
2.1	Viktigaste händelserna under perioden	5
2.2	Verksamhetens miljöarbete	5
2.3	Mänskliga rättigheter och jämlik vård	5
2.4	Verksamhetens säkerhets- och beredskapsarbete	6
2.5	Redovisning av genomförd intern kontroll 2017	6
2.6	Inköp	7
3	Mål och fokusområden	8
3.1	Västra Götaland ska sträva efter det hållbara samhället med tillväxt av jobb och företag i hela regionen	8
3.1.1	Arbetsmarknaden ska utvidgas genom hållbara transporter och samverkan med näringsliv och forskning i Västra Götaland	8
3.1.1.1	Göra Västra Götaland till modell för hållbar landsbygdsutveckling och samspel stad/land	8
3.1.2	Skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska	9
3.1.2.1	Bryta utanförskap och segregation och stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv	9
3.1.3	Klimatutsläppen från fossilbränsle i Västra Götaland samt verksamhetens direkta miljöpåverkan ska minska	10
3.1.3.1	Minska verksamheternas avfallsmängder och verka för cirkulära affärsmodeller samt skärpta miljökrav vid upphandlingar	10
3.1.4	Deltagandet i kulturlivet ska öka	10
3.1.4.1	Utveckla samverkan mellan VGR:s kulturverksamheter och civilsamhället/det fria kulturlivet	11
3.1.4.2	Stärka barn och ungas möjligheter att delta i kulturlivet	11
3.2	Västra Götalandsregionen ska kunna rekrytera rätt kompetens och erbjuda en god arbetsmiljö för medarbetarna	12
3.2.1	Möjligheterna till karriär- och kompetensutveckling ska förbättras	12
3.2.1.1	Satsa på ledarskap	12
3.2.1.2	Stimulera uppgiftsväxling och nya arbetssätt	12
3.2.1.3	Utveckla modellen för lönekarriär och kompetensutveckling	13
3.2.2	Arbetsmiljön ska förbättras och sjukfrånvaron ska minska	13
3.2.2.1	Systematisera arbetsmiljöarbetet, breddinföra goda exempel och pröva arbetstidsmodeller	14

3.2.2.2	Utveckla ett målmedvetet, strukturerat och hälsofrämjande arbete för minskad sjukfrånvaro	14
4	Personal	15
4.1	Chefsförutsättningar	15
4.2	Sjukfrånvaro	15
4.3	Personalvolym, personalstruktur och personalkostnadsanalys.....	15
5	Ekonomiska förutsättningar	17
5.1	Ekonomiskt resultat.....	17
5.1.1	AR05 RR-rapport Utförare regional utveckling.....	17
5.2	Åtgärder vid ekonomisk obalans.....	18
5.3	Eget kapital.....	18
5.4	Investeringar.....	18
6	Bokslutsdokument och noter	19

Bilagor

Bilaga 1: aterrapportering-2-2016-2017-spektrum-vastarvet_high

1 Sammanfattning

Västarvets verksamhetsidé är att göra historien synlig och berika vår livsmiljö för människors framtid och en hållbar samhällsutveckling. Vår uppgift är att tillgängliggöra, levandegöra och förvalta, det rika natur- och kulturarvet i regionen. Västarvet driver besöksmålen Forsviks Bruk, Göteborgs Naturhistoriska museum, Lödöse museum, Slöjd & Byggnadsvård, Vitlycke museum i Världsarv Tanum och Vänersborgs museum. Från dessa orter och från Skara, Skövde och Borås utgår vi i vårt regionala arbete. Vårt uppdrag är att verka i regionens 49 kommuner. I Västarvets verksamhet är regionalt ansvar, överblick och kunskap, nätverkande och samverkan utgångspunkter och centrala begrepp.

2 Verksamhet

2.1 Viktigaste händelserna under perioden

Västarvets verksamhet har löpt i enlighet med verksamhetsplan 2017 och det ekonomiska resultatet visar ett litet överskott (+ 0,3 mkr).

Västarvets besöksmål fortsätter att attrahera ett stort antal besökare, drygt 500 000 vilket är i paritet med föregående år. Likaså når vi ett stort antal elever med vår pedagogiska verksamhet. Den lokala och regionala efterfrågan på Västarvets kompetenser är fortsatt hög. Den största förändringen i verksamheten under de senaste åren är allt fler internationella samarbeten och projekt.

2.2 Verksamhetens miljöarbete

Västarvets miljöarbete pågår konternerligt. Under 2017 har bl a följande aktiviteter prioriterats:

Energi - Belysningen i offentliga lokaler ses över och gammal armatur byts ut mot ny teknik. Automatisk ljussläckning monteras där det är lämpligt.

Kemikalier - Genomgång av förvaltningens kemikalieförråd samt utrensning och destruktion har genomförts. Uppdatering av KLARA kemikalierigister har genomförts. Butikssortiment har granskats med syftet att avlägsna produkter med potentiellt skadligt innehåll för barn.

Livsmedel - Kunskapsspridning om prioritering av Fairtrade och Ekologiska livsmedel och produkter har gått ut till alla inom Västarvet.

Produkter och avfall - Avfall sorteras konternerligt och skickas till destruktion vid behov. Matavfall samlas in där det är möjligt.

Transporter - Verksamhetens transporter ses över kontinuerligt. Under 2017 har 15 medarbetare gått en utbildning i Ecodriving.

2.3 Mänskliga rättigheter och jämlik vård

Genom Västarvets arbete med mänskliga rättigheter har arbete mot många av målen utifrån *"För varje människa – Handlingsplan för det systematiska arbetet med mänskliga rättigheter i Västra Götalandsregionen 2017-2020"* genomförts. Särskilda insatser genomförda under 2017 är:

Mål 1 "Förbättrad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning": Genom projektet Jämlik kultur har Västarvet främjat handlingsutrymmet och ökat möjligheten till deltagande i samhällslivet för personer med NPF-diagnos.

Mål 2 "Stärkta rättigheter för barn och unga": Västarvet har ett ombud för barnets rättigheter som bevakar frågor kring barnkonventionen. Ombudet ingår i förvaltningens MR-grupp. Västarvet har ökat barnrättskompetensen i organisationen genom att uppmana anställda till kompetensutveckling i barnets rättigheter genom VGRs webb-utbildning i barnkonventionen. Barnrättsombudet har varit ett stöd för enheter i utbildningen vid tre tillfällen under året.

Mål 4 "Stärkt hbtq-kompetens": Genom det turnerande utställningsprojektet *An ordinary boy*

har Västarvet stärkt kompetensen och främjat ett bättre bemötande av transpersoner i Västra Götaland.

Mål 7 "Vidgat deltagande i kulturlivet": Västarvet arbetar strategiskt och långsiktigt med ett vidgat deltagande i kulturlivet. Västarvets MR-grupp och MR-plan är stöd i arbetet för ett människorättsbaserat arbetssätt i verksamheten. I projektet Spektrum har de nationella minoriteternas, särskilt romernas, inflytande och egenmakt i samhället lyfts.

2.4 Verksamhetens säkerhets- och beredskapsarbete

Västarvet har sedan halvårsskiftet använt Med Control PRO för avvikelserapportering/hantering. Vi ser en tydlig ökning av antalet avvikelserapporter, vilket är positivt och tyder på att mörkertalet för inträffade händelser har minskat. Drygt 20 händelser har registrerats under perioden juli-december 2017, jämfört med 3 rapporterade händelser på helåret 2016.

Krishanteringsplan och kriskommunikationsplan finns och har uppdaterats under december. Inbrottslarmanläggningarna på Vitlycke museum, Vänersborgs museum, Kulturlagret i Vänersborg, Lödöse museum samt kansliet Vänerparken har uppgraderats under året i samarbete med Västfastigheter. Inpasseringssystemen i dessa anläggningar ligger samlade på en gemensam server, vilket underlättar kontrollen av behörigheter för inpassering till lokalerna.

Inom informationssäkerhetsområdet har vi gjort vissa förberedelser inför ikraftträdandet av Dataskyddsförordningen, GDPR, i maj 2018.

Västarvet medverkar i Västra Götalandsregionens Funktionsgrupp Säkerhet och Beredskap. Västarvets styrelse har gjort en risk- och sårbarhetsanalys i samband med upprättandet av plan för Intern kontroll 2018. De största riskerna som identifierades inom säkerhetsområdet handlar om behörigheter för inpassering, samt bristande säkerhetskultur. Dessa punkter ska särskilt följas upp det kommande året.

2.5 Redovisning av genomförd intern kontroll 2017

Samtliga kontroller i plan för Intern kontroll 2017 har genomförts och rapporterats enligt plan. Bland årets förbättringsområden märks särskilt:

Upphandling och inköp: vi har lagt extra kraft på att kommunicera policy och regelverk till förvaltningens alla delar. Vi kan nu notera en avsevärd förbättring av förståelsen för och följsamheten gentemot inköspolicyn.

Avvikelsehantering: En klar ökning kan noteras av antalet rapporterade tillbud, såväl inom säkerhets- som inom arbetsmiljöområdet. Vi ser detta som positivt och som en viktig del i vårt systematiska arbete i dessa frågor.

Styrelsen har i sin risk- och konsekvensanalys också lyft upp vikten av en god dialog med kulturnämnden kring uppdrag och budget, samt relationen mellan dessa. Även här ser vi en viss förbättring jämfört med tidigare år.

2.6 Inköp

Innehållet i den regiongemensamma inköspolicyn har behandlats med all personal under 2017. Västarvets arbete med att säkerställa efterlevnaden av inköspolicyn pågår kontinuerligt. Inköpscontrollern ser idag en ökning av inköpsfrågor som ett resultat av att personalen vill säkerställa leverantörstrohet och avtalsföljsamhet.

Leverantörstrohet 54,18%.

3 Mål och fokusområden

3.1 Västra Götaland ska sträva efter det hållbara samhället med tillväxt av jobb och företag i hela regionen

3.1.1 Arbetsmarknaden ska utvidgas genom hållbara transporter och samverkan med näringsliv och forskning i Västra Götaland

3.1.1.1 Göra Västra Götaland till modell för hållbar landsbygdsutveckling och samspel stad/land

Västarvet är ett stöd och resurs för regionens kommuner i frågor om samhällsplanering och deltar i regionens interna nätverk och samordning för fokusområdet under ledning av koncernstab regional utveckling avdelning näringsliv.

Under 2017 planerar Västarvet bland annat att arbeta med frågan på följande sätt:

- Inom LAB 190 samverkar Västarvet med kommunerna Alingsås, Essunga, Lerum och Göteborgs om hållbar samhällsutveckling längs riksväg 190. Med utgångspunkt från Landskapskonventionen är avsikten att skapa ett modellområde för hållbar utveckling i samspel stad och landsbygd. Under 2017 ligger fokus på utveckling inom turism och gröna näringar. PÅGÅR: *Inom LAB190 samverkan har flera tematiska arbetsgrupper skapats. Två Climate KIC-projekt har genomförts. Seminarium med aktörerna genomfördes i Alingsås. Styrgrupp och samordningsgrupp är i funktion.*
- Samarbeta med Turistrådet Västsverige i det av Tillväxtverket medfinansierade projektet Hållbar produktutveckling för att skapa fler arbetstillfällen inom turism med särskilt fokus på vandrings- och cykelleder. PÅGÅR: *Västarvet informerar om VGRs samordningsuppdrag med pilgrimsleder, har kontakt med nationella organisationer, kommunalförbund och kommuner samt kontakt i Norge. I arbetet med produktutveckling testas och utvärderas löpande produkter framtagna längs prioriterade delsträckor.*
- Inom ramen för EU-projekten CHRISTA och CultRing ska Västarvet lyfta fram det industriella kulturarvets miljöer och Pilgrimsleden som resurs för turismutveckling i regionen. PÅGÅR: *Inom CHRISTA har arbetet fokuserat på ett dussin besöksmål med potential att fungera som dragare i industrihistorisk besöksnäring samt hur berättelser på prismavg.se kan driva besökare till platser. Inom CultRing drivs arbetet för utveckling av kulturturism och vandringsleder.*
- Tillsammans med Kultur i Väst och Koncernavdelning Kultur arrangerar fyra seminarier om kulturdriven platsutveckling. KLAR: *Seminarierna hade bred uppslutning från skilda sektorer i kommunerna och resultatet av dem används i den gemensamma kommungruppens kommande insatser för att stödja platsutveckling.*
- Medverka i projektet Mellankommunal kustzonsplanering i Göteborgsregionen, Orust och Uddevalla. PÅGÅR: *Västarvet har deltagit i arbetsgrupperna Upplevelser och Struktur under året.*

- Med Riksantikvarieämbetet som arrangör planera och genomföra Forum för klimat och kulturarv i Göteborg i maj. KLAR

3.1.2 Skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska

3.1.2.1 Bryta utanförskap och segregation och stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv

Västarvet arbetar utifrån plan för Mänskliga Rättigheter, en plan för rättighetsbaserat arbetssätt, för att inkludera fler i arbetet med natur- och kulturarvet. Utgångspunkten för arbetet är att rikta våra insatser mot sådant som ger invånarna i Västra Götaland verktyg och förutsättningar att forma sin egen framtid. Under 2017 deltar vi i det fortsatta arbetet inom Västra Götalandsregionen med problemanalys och prioriteringar inom huvudproblemen ”Höga trösklar in på arbetsmarknaden” och ”Personer i utanförskap är i mindre utsträckning delaktiga i samhället”.

Under 2017 planerar Västarvet också att arbeta med frågan på följande sätt:

- Fortsätta arbetet med SlöjdCultures (tidigare Open Sloyd Initiative) - ett samarbete med hemslöjdskonsulenter i Region Skåne och Stockholm med syfte att samordna, tillvarata- och sprida erfarenheter och metoder om integrationsarbete, vidgat deltagande och kulturell mångfald. Målet är att öka det institutionella lärandet, sprida god praxis och stärka förnyelse- och utvecklingsarbetet inom hemslöjdsområdet. *PÅGÅR: Två workshops har anordnats, 8-9 mars i Stockholm och 18-19 oktober i Västra Götaland, under 2017.*
- Under 2017 fortsätter den turnerande upplevelsen Spektrum – mötesplats för kultur, demokrati och mänskliga rättigheter i Västra Götaland. Spektrum handlar om våra nationella minoriteter och riktar sig i första hand till kommunala tjänstemän och politiker med föreläsning, workshop och en miniatyrtställning. *KLAR: Projektet avslutades 31 december, men förhoppningen är att kulturnämnden ska ge Västarvet ett uppdrag och medel för att driva arbetet vidare. Slutrapport för etapp 2 bifogas som bilaga. Arbetetssättet har rönt stor positiv uppmärksamhet, såväl från våra nationella minoriteter och kommunerna som vi samarbetat med genom projektet som från nationella aktörer som vill samverka framåt. Spektrum har bidragit till kompetensutveckling för ett tiotal personer, genom att de utbildats i att guida utställningar och att hålla föreläsningar om nationella minoriteter. Flera har efter att ha medverkat i Spektrum etablerat sig på arbetsmarknaden eller kommit in på utbildningar.*
- Praktikanter – Västarvet tar årligen emot ett tiotal praktikanter från utbildningar som ligger nära kärnverksamheten för att stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv. *KLAR: Under året har Västarvet tagit emot ett tiotal praktikanter från universitet och lärosäten, främst inom konservering, byggnadsvård och slöjd. Konserveringsverksamheten har fortsatt sitt sedan många år etablerade och nära samarbete med den nationella konservatorsutbildningen på Göteborgs universitet, både vad gäller att erbjuda praktikplatser och att medverka i undervisningen.*

Vidare påbörjade Västarvet under hösten pilotprojektet Kompetensväxling 2.0. Två kulturarvsplatser ska utvecklas till besöksmål av regionalt intresse. Som en del av utvecklingsarbetet ska unga, nyanlända och långtidsarbetslösa erbjudas meningsfulla praktik- och arbetsuppgifter under kortare eller längre tidsperioder.

3.1.3 Klimatutsläppen från fossilbränsle i Västra Götaland samt verksamhetens direkta miljöpåverkan ska minska

Västarvet jobbar ständigt för att minska verksamhetens miljöpåverkan, bland annat med stöd av VGR:s resepolicy. Under 2017 har Västarvet arbetat med frågan på följande sätt:

- Västarvet och Länsstyrelsen har tagit fram en rapport, Kulturarv för framtida generationer, om klimatets påverkan på kulturarvet över en 100 års period. Under 2017 har vi arbetat vidare utifrån resultatet i rapporten.
- Ecodriving – ekonomisk och miljövänlig körning. 15 personer som kör frekvent i tjänsten har utbildats som planerat.
- Byte till energieffektiv belysning på Naturhistoriska museet har genomförts, som ett första steg i ett planerat utbyte av belysning på samtliga besöksmål.

3.1.3.1 Minska verksamheternas avfallsmängder och verka för cirkulära affärsmodeller samt skärpta miljökrav vid upphandlingar

Arbetet för miljödiplomering av samtliga verksamheter inom Västarvet pågår. Under 2017 ska vi också:

- Kontinuerligt följa upp avtalstroheten i våra inköp.
- Stärka det lokala miljöarbetet, bland annat genom tätare samverkan mellan miljösamordnare och miljöombud och ta fram lokala planer för miljöarbetet. *KLAR: Tätare samverkan mellan miljösamordnare och miljöombud har inletts genom en kartläggning med ombuden angående funktioner och önskemål på de specifika platserna.*

3.1.4 Deltagandet i kulturlivet ska öka

Västarvet arbetar på olika sätt för ett ökat deltagande i kulturlivet. Bland annat genom att utveckla verksamheten på de egna besöksmålen samt genom olika aktiviteter runt om i regionen. Under 2017 arbetar vi mot målsättningarna:

Besök till Västarvets besöksmål: 505 000. Utfall 2017: 501 692 besök. (Utfall 2016: 493 292 besök.)

Elever i pedagogisk verksamhet: 35 000 Utfall 2017: 30 695 elever. (Utfall 2016: 30 632 elever.)

Deltagare i programaktiviteter: 110 000. Utfall 2017: 103 336 deltagare. (Utfall 2016: 95 065 deltagare.)

3.1.4.1 Utveckla samverkan mellan VGR:s kulturverksamheter och civilsamhället/det fria kulturlivet

Västarvet har regelbundna träffar med hembygds- och hemslöjdsrörelsen i Västra Götaland och en mängd gemensamma aktiviteter genomförs. Vi har också en nära samverkan med Kultur i Väst kring stöd till kommunerna i deras arbete med plats- och samhällsutveckling. Den etablerade samverkan med studieförbunden fortsätter, t ex genom kursverksamheten på Nääs och Ta i hand. Västarvet fortsätter samarbetet inom Kultur och Folkbildning, det nätverk mellan folkhögskolor och kultur- och kulturarvsverksamheter som byggts upp och som lett fram till ett gott utbyte och en lång rad aktiviteter.

Under 2017 planerar Västarvet:

- Genomföra ARENA-dagar i två kommuner, Mellerud och Öckerö. Arrangeras i nära samverkan med värdkommunen, föreningsliv och andra lokala aktörer. *KLAR: Under året genomfördes Arena Mellerud under v 37 och 38. Det blev ett omfattande program i samverkan mellan Västarvet, kommunen samt det lokala föreningslivet. Öckerö utgick.*
- Västarvet har fått ett ettårigt uppdrag från kulturnämnden att genomföra ett ”Slöjdyft”. Inom ramen för detta planeras bland annat stöd till start av slöjdklubbar, ett trälyft – en utställning för vandring, handledarutbildningar, bland annat för kulturskolan, slöjdläger för barn respektive unga samt aktiviteter på Gothia Cup. *KLAR: Västarvets hemslöjdskonsulenter har genomfört de åtta aktiviteter som planerats genom slöjdyftet. Ett arbete för att få igång slöjd i de kommunala kulturskolorna har inletts och slöjdhandledarutbildningen har vidareutvecklats. En rad slöjdaktiviteter med barn har genomförts under sommaren i samarbete med olika aktörer. Bl a genomfördes ett stort slöjdarrangemang under Gothia Cup.*
- Mot bakgrund av Europeiska landskapskonventionen genomförs en landskapsutbildning riktad mot folkhögskolelärare i samverkan med Västra Götalands Bildningsförbund. En utbildning inom området kommer även att genomföras för Hembygd Väst. *KLAR: 21 deltagare från HembygdVäst deltog i utbildningen som är genomförd enligt plan.*

3.1.4.2 Stärka barn och ungas möjligheter att delta i kulturlivet

Västarvet söker ständigt nya arenor, fysiska och digitala, för att nå ut till barn och unga.

Under 2017 satsar vi bland annat på:

- Fortsatt arbete med att undanröja hinder för funktionsnedsatta på besöksmålen. I projektet Jämlig kultur – sker metodutveckling som ska göra det möjligt för barn och unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar att delta i Västarvets verksamhet. *KLAR: Delprojektet är avslutat på Lödöse museum och under 2018 kommer arbetet att appliceras på de andra besöksmålen.*
- Öka tillgängligheten till natur- och kulturarvet och nå fler skolor i Västra Götaland genom att utveckla digitala pedagogiska arenor. Under 2017 tar vi fram en digital lärplattform i pilotprojektet Forska där du står. *PÅGÅR: Pilotprojektet är klart och 2018 genomförs nästa steg med att ta fram en digital lärplattform som ett sätt att nå*

barn och unga i regionens alla kommuner.

- Västarvet medverkar på Göteborgs kulturkalas med ett stort antal aktiviteter med tonvikt på barn och unga. KLAR: *Göteborgs kulturkalas genomfördes 16-20 augusti och Västarvet medverkade under roliga och kreativa former med konservatorer, museipedagoger, hemslöjdskonsulenter och andra experter från Västarvets verksamheter.*
- Västarvet vidareutvecklar samarbetet med Närhälsan genom att skapa ett barnkoncept för väntrummen på vårdcentralerna. KLAR: *En utställningsprototyp för barnkonceptet är framtagen och en genomförandeplan är klar för vidare diskussion med Närhälsan och koncernavdelning kultur.*

3.2 Västra Götalandsregionen ska kunna rekrytera rätt kompetens och erbjuda en god arbetsmiljö för medarbetarna

3.2.1 Möjligheterna till karriär- och kompetensutveckling ska förbättras

3.2.1.1 Satsa på ledarskap

Under 2017 har vi vidareutvecklat arbetet och engagemanget i Västarvets chefsgrupp.

- Dialog kring förvaltningens mål och långsiktiga utveckling har varit huvudfrågor under året. KLAR
- Två utbildningstillfällen har genomförts för alla chefer, ett om APT som ett viktigt forum för samverkan och ett om systematiskt hälso- och arbetsmiljöarbete. KLAR

2017 års medarbetarenkät visar på att det finns ett stort ömsesidigt förtroende mellan medarbetare och chefer i Västarvet. Resultaten tyder också på att cheferna har en god arbetsmiljö. Man upplever kraven som höga, men samtidigt att det finns resurser för att balansera detta.

Ett omfattande arbete med Västarvets värdegrund har genomförts under året. All personal har i olika omfattning varit involverade i arbetet. Det färdiga resultatet presenterades på den gemensamma personaldagen 7 december. Den gemensamma värdegrunden ska vi förverkliga tillsammans de kommande åren.

3.2.1.2 Stimulera uppgiftsväxling och nya arbetssätt

Västarvet arbetar utifrån den kompetensförsörjningsplan som tagits fram för 2017-2021.

Under 2017 har vi särskilt fokuserat på att:

- Stärka våra projektledares kompetens och möjliggöra för fler att ta på sig rollen som projektledare. KLAR: *En verktygslåda för projektledning finns nu tillgänglig på Intranät. Ett ständigt utvecklingsarbete pågår inom EU-projekten för att underlätta korrekt hantering av projekten. Att stärka projektledarna och få fler att ta på sig projektledarrollen kommer att vara ett långsiktigt arbete, eftersom Västarvets engagemang i stora internationella samarbetsprojekt ökar.*
- Stärka de gemensamma funktionerna i sin roll som stödande resurs för

kärnverksamheten. KLAR: *De gemensamma funktionerna har haft en utbildningsdag för att tydliggöra rollen och gränssnittet mellan stödfunktion och kärnverksamhet och "konflikten" i att ibland vara föreskrivande, ibland rådgivande i relation till kärnverksamheten. Syftet med de gemensamma funktionerna - ekonomi, kommunikation och administration - är att professionalisera och effektivisera arbetet inom dessa områden, samtidigt som kärnverksamheterna får större möjligheter att lägga fokus på att utveckla verksamheten. Detta har vi nått långt med och vidareutvecklar ständigt kompetens och arbetsätt utifrån ett helhetsperspektiv.*

3.2.1.3 Utveckla modellen för lönekarriär och kompetensutveckling

Västarvet arbetar utifrån en kompetensförsörjningsplan som stöd för kompetensutvecklingsinsatser och rekryteringar. Fortsatta pensionsavgångar de närmaste åren kan ge visst utrymme för kompetensväxling.

Många rekryteringar har gjorts under året, varav flera av dem inneburit en kompetensväxling, i större eller mindre grad, utifrån Västarvets förändrade behov av kompetens för att bättre leverera i relation till uppdrag och omvärldens förväntningar. Exempel på nya kompetenser som rekryterats under året är kulturlandskapsantikvarie och utvecklare med inriktning kulturarv och digitalt berättande.

Årets stora gemensamma satsning på kompetensutveckling fokuserar på kommunikation i digitala medier där ett tiotal medarbetare deltagit under hela året. Ytterligare en medarbetare har fullföljt utbildningen European Diploma, en avancerad internationell projektledarutbildning inriktad mot kultursektorn.

De internationella projekt som Västarvet deltar i, liksom våra nationella och internationella nätverk, bidrar också till kompetensutveckling genom "staff exchange", studiebesök och erfarenhetsutbyte. Under 2017 och några år framåt är Västarvet partner i två projekt inom Europeiska regionala utvecklingsfondens Interreg Europe och ett inom EUs ramprogram för forskning och innovation, Horizon 2020.

I medarbetarenkäten svarar 79% av medarbetarna att de lär nytt och utvecklas i sitt arbete, medan 11% är neutrala. En jämförelse med motsvarande frågor i tidigare enkäter visar på en fortsatt positiv trend kring hur man uppfattar sin utveckling som medarbetare i Västarvet.

3.2.2 Arbetsmiljön ska förbättras och sjukfrånvaron ska minska

Västarvet uppmuntrar medarbetare till regelbunden motion genom en friskvårdsförmån med 1 500 kronor per medarbetare och år. PÅGÅR: *Uttaget av friskvårdsförmånen ligger på samma nivå som 2016.*

Arbetsmiljöronder görs enligt plan och åtgärder vidtas som planerat. På en av enheterna pågår ett långsiktigt arbetsmiljöarbete med stöd av en extern resurs. Till exempel arbetar man med att utveckla arbetsplatsträffarna och dialogen kring arbetsmiljön.

I medarbetarenkätens fråga om självskattning av hälsan har 99% svarat att man uppfattar sin hälsa som någorlunda bra (18%), god (36%), mycket god (35%) och utmärkt (10%). Den frågan har inte ställts i tidigare enkäter, så det finns inget att jämföra med. Vi bedömer ändå att resultatet är positivt och något som vi vill sträva efter att bibehålla och helst förbättra ännu mer.

3.2.2.1 Systematisera arbetsmiljöarbetet, breddinföra goda exempel och pröva arbetstidsmodeller

Under 2017 ska vi fortsätta det hälsofrämjande arbetet utifrån stresshanteringsutbildningen om tre tillfällen som alla medarbetare gått hösten 2016. Från varje block finns frågor som vi ska arbeta vidare med på enheternas arbetsplatsträffar. Vi bedriver fortsatt aktivt arbete under 2017 utifrån resultaten från 2015 års medarbetarenkät. *KLAR: Västarvet har under de senaste åren lyft fram hälso- och arbetsmiljöfrågorna på olika sätt, till exempel genom utbildningar för såväl chefer som medarbetare.*

Under 2017 har vi påbörjat ett arbete för att förbättra systematiken i arbetet. En modell i form av ett årshjul har tagits fram för att arbetsmiljöfrågorna ska hamna på agendan på ett tydligare sätt, i det löpande arbetet, på APT och i ledningsarbetet.

3.2.2.2 Utveckla ett målmedvetet, strukturerat och hälsofrämjande arbete för minskad sjukfrånvaro

Västarvets insatser i relation till detta mål rapporteras i punkterna ovan.

4 Personal

4.1 Chefsförutsättningar

Ingen av Västarvets chefer har fler än 35 direkt underställda medarbetare. Ett par chefer har enheter med färre än tio medarbetare. Dessa chefer tar en större del i den operativa verksamheten vid sidan av sitt chefskap.

4.2 Sjukfrånvaro

Den gemensamma målsättningen i Västra Götalandsregionen är att sjukfrånvaron ska vara under 5%. Utfallet för 2017 är i Västarvet 5,23%, vilket är en minskning med 0,13 % jämfört med föregående år. Av den totala sjukfrånvaron 2017 står långtidssjukfrånvaron (60 dagar eller mer) för 62,66 %, en ökning med 1,33 % jämfört med helåret 2016. Andelen långtidssjukskrivna av total sjukfrånvaro är oförändrad mellan åren, knappt 3,3%.

En närmare granskning av utvecklingen 2017 visar att under maj-oktober låg sjukfrånvaron något över siffrorna för 2016. De sjönk igen i november och var vid årsskiftet nere i 4,11%.

Västarvet använder VGRs rehabiliteringsprocess och samarbetar med Hälsan och Arbetslivet, såväl i förebyggande arbete som i rehabiliteringen av medarbetare som drabbas av långtidssjukskrivning.

Under hösten har vi infört HälsoSam som redskap och hjälpmedel för att hantera rehabiliteringsärenden på ett mer systematiskt sätt. Det underlättar överblicken över läget i organisationen och möjligheterna till analyser av ohälsorsaker.

Från och med 2017 har Västarvet infört gemensamma introduktionsdagar, en på våren och en på hösten, för alla som nyanställts under perioden. Syftet är att komplettera den lokala introduktion som ges på den egna enheten och arbetsstället, med Västarvet som helhet, om Västra Götalandsregionen och om innebörden av att arbeta i offentlig förvaltning. Detta är mycket uppskattat av medarbetarna, som menar att det tillför ett stort värde för förståelsen av Västarvets uppdrag och mål och för känslan av samhörighet.

Resultatet av medarbetarenkäten 2017 visar att endast 1% av de svarande upplevde dålig hälsa. 24% uppgav att de kände höga stressnivåer (19% ganska mycket, 5% väldigt mycket). 35% svarade "i viss mån". Just frågan om upplevd stress i arbetet är en av de saker som vi arbetat med och kommer att jobba vidare med under de kommande åren. Vi såg en minskning av den arbetsrelaterade stressen mellan 2013 (39%) och 2015 (36%). Det går inte helt att jämföra de tidigare resultaten med 2017 års enkät, men vi vågar anta att den upplevda stressen är oförändrad eller möjligen något minskad.

4.3 Personalvolym, personalstruktur och personalkostnadsanalys

Antalet anställda har ökat med 1 person, 195 den 31 december 2016 till 196 den 31 december 2017.

Det är antal tillsvidareanställda som har ökat, medan antal visstids- och timanställda är oförändrade.

Antal årsarbetare (antal anställda omräknat till heltidsanställningar) har minskat med 2,41. Antal nettoårsarbetare (summan av de anställdas sysselsättningsgrader justerad för frånvaro som omfattar hela månaden exklusive semester) har ökat med 1,44.

Notera att uppgifterna ovan är en ögonblicksbild som den ser ut den sista dagen på året.

Det har skett en omfördelning mellan kategorin "Utbildning, kultur och fritid" som ökat med 6 personer och kategorin "Administration" som har minskat med motsvarande. I gruppen "Utbildning, kultur och fritid" ingår Västarvets kärnkompetenser, t ex antikvarier, intendent, konservatorer, länshemslöjdskonsulenter och pedagoger. I gruppen "Administration" samlas övriga anställda, det vill säga chefer, receptions- och butikspersonal, kommunikatörer, IT och administrativa befattningar.

Personalkostnaderna för 2017 var 82,8 mnkr (budget 2017: 84,2 mnkr). Det är en ökning med drygt 5,7 mnkr jämfört med 2016, varav drygt 5 mnkr för löner plus sociala avgifter. En jämförelse mellan åren är inte relevant. Läget 2016 var att Västarvet under flera års tid hade hållit igen rekryteringar för att kunna hantera möjliga konsekvenser av verksamhetsövergångar för Stiftelserna Västergötlands museum och Bohusläns museum, vilket skapat luckor i organisationen. Västarvet har under 2016 och 2017 rekryterat på ett strategiskt sätt för att fylla på med kompetens för att fullgöra sina uppdrag. Rekryteringarna innebär i viss mån kompetensväxling baserat på de analyser som är gjorda i kompetensförsörjningsplanen. Nya kompetenser som tillförts organisationen är kulturlandskapsantikvarie och utvecklare med inriktning kulturarv och digitalt berättande. Fastighetsförvaltare har kompetensväxlats mot ytterligare en utställningstekniker. På två av besöksmålen har programproducenter stärkt det publika arbetet.

Skillnaden mellan budget (84,2 mnkr) och utfall (82,8 mnkr) för 2017 beror på att ett par rekryteringar har dragit ut på tiden, vilket lett till att de budgeterade lönebidragen inte nyttjats fullt ut. I ett par fall har vi gjort en förnyad utlysning, eftersom de sökande i första omgången inte uppfyllde kravprofilen. Partiella tjänstledigheter, som inte var kända när budgeten lades, samt i någon mån långtidssjukfrånvaro, bidrar också till resultatet.

Ersättningen för OB-tillägg var 695,8 tkr, en ökning med 67,5 tkr jämfört med 2016. Kostnad för mertid komp, fyllnadstidersersättning var 139,0 tkr, en ökning med 34,2 tkr.

Övertidersättningen var totalt 40,5 tkr en ökning med 9,0 tkr jämfört med föregående år. Cirka 6 tkr avser kvalificerad övertid. Vi bedömer att förändringarna ligger inom normalvariationen och att de inte kräver någon närmare analys.

5 Ekonomiska förutsättningar

5.1 Ekonomiskt resultat

Resultatet för året är + 0,3 mnkr.

Budgeterat resultat för året var 0 mnkr.

Prognosen i augusti för helåret var 0 mnkr.

Utfall jämfört med budget

Årets resultat jämfört med budget är 0,3 mnkr bättre. Intäkterna ligger 7,0 mnkr över budget och kostnaderna 6,7 mnkr över budget. Avvikelsen mot budget beror främst på att uppdrags- och projektverksamhetens intäkter (bidrag och försäljning av tjänster) haft en ökad volym, vilket även medfört ökade kostnader. Omslutningen i museibutikerna har också varit högre än budgeterat.

Personalkostnaderna ligger 1,4 mnkr under budget beroende bland annat på partiella tjänstledigheter och rekryteringar som dragit ut på tiden.

Lokal- och energikostnader har jämfört med budget ökat med 1,1 mnkr främst beroende på reparation/underhåll av elinstallationer och ventilation på bland annat Göteborgs Naturhistoriska museum, Kulturlagret och Forsviks Bruk samt renovering av Bronsåldersgården vid Vitlycke museum.

Prognosen i augusti 2017 höjdes volymmässigt med ca 4,8 mnkr jämfört med budget främst beroende på den ökade uppdrags- och projektverksamheten vilken dock ökat ytterligare under senare delen av året.

5.1.1 AR05 RR-rapport Utförare regional utveckling

Årsvärden					
Resultaträkning (mnkr)	Utfall 1712	Budget 1712	Utfall 1612	Avvikelse budget/utfall	Förändring utfall/utfall %
Driftbidrag från nämnd inom regionen	89,4	89,2	86,9	0,1	2,8%
Statsbidrag	2,1	2,0	2,0	0,1	4,4%
Övriga erhållna bidrag	15,7	7,7	12,6	8,0	24,7%
Biljettintäkter	0,0	0,0	0,0	0,0	
Försäljning av tjänster	23,7	26,1	21,6	-2,4	9,6%
Hysesintäkter	0,2	0,3	0,5	-0,1	-51,7%
Försäljning av material och varor	9,0	8,2	8,9	0,8	1,1%
Övriga intäkter	0,8	0,3	2,1	0,5	-64,3%
Verksamheten intäkter	140,9	133,9	134,6	7,0	4,6%
Personalkostnader, inkl. inhyrd personal	-82,8	-84,2	-77,0	1,4	7,5%
Direkta trafik kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	
Verksamhetsanknutna tjänster	-0,1	0,0	-0,1	-0,1	22,4%
Material och varor, inkl. förbrukningsmaterial	-8,7	-7,8	-9,0	-0,9	-3,3%

Lokal- och energikostnader	-21,9	-20,8	-20,3	-1,2	8,3%
Lämnade bidrag	-3,5	-2,5	-2,7	-1,0	30,8%
Övriga tjänster, inkl konsultkostnader	-13,2	-8,7	-13,8	-4,5	-4,4%
Övriga kostnader	-8,3	-7,7	-8,9	-0,6	-6,9%
Avskrivningar	-2,0	-2,0	-1,8	0,0	13,6%
Verksamhetens kostnader	-140,5	-133,7	-133,5	-6,8	5,2%
Finansiella intäkter/kostnader m.m.	-0,1	-0,2	-0,1	0,0	
Obeskattade reserver	0,0	0,0	0,0	0,0	
Resultat	0,3	0,0	1,0	0,3	

5.2 Åtgärder vid ekonomisk obalans

Verksamheten är i balans.

5.3 Eget kapital

	Utgående balans	Utgående balans	Differens exkl årets resultat och ev bokslutsdisp
Eget kapital	1612	1712	
Eget kapital, region	3 918	4 652	
Eget kapital, VG	0	0	
Primärvård			
Lämnade bokslutsdispositioner, regioninternt	-300	-1 983	
Årets resultat, bolag och region	1 034	254	
Summa eget kapital	4 652	2 923	0

5.4 Investeringar

Årets investeringar uppgår till 2,0 mnkr. De större investeringarna är på Göteborgs Naturhistoriska museum med ny energieffektiv belysning i utställningarna och ombyggnad av frysrum med utbyte av frysanläggning, ny basutställning (Gjuteri) på Forsviks Bruk samt en totalstation (GPS) för den arkeologiska verksamheten.

6 Bokslutsdokument och noter

	Not	Utfall 1712	Utfall 1612
Resultaträkning			
Verksamhetens intäkter	1	140 853	134 643
Verksamhetens kostnader	2, 3	-138 416	-131 673
Avskrivningar och nedskrivningar	4	-2 036	-1 793
Verksamhetens nettokostnader		401	1 177
Finansnetto	5	-147	-143
Erhållna/lämnade bidrag spec. beslut		0	0
Erhållna/lämnade regionbidrag		0	0
Obeskattade reserver (bolagen)		0	0
Årets resultat		254	1 034

	Not	Utfall 1712	Utfall 1612
Kassaflödesanalys			
Löpande verksamhet			
Årets resultat		254	1 034
Investeringsbidrag		0	0
Avskrivningar	8, 9	2 036	1 793
Utrangeringar/nedskrivningar	9	84	1 512
Reavinster/-förluster sålda anläggningstillgångar		0	0
Avsättningar		0	0
Obeskattade reserver (bolagen)		0	0
Kassaflöde från löpande verksamhet före förändring av rörelsekapital		2 374	4 339
Förändring av rörelsekapital			
Ökning-/minskning+ av förråd		182	1 229
Ökning-/minskning+ av kortfristiga fordringar		-3 721	20 151
Ökning+/minskning- av kortfristiga skulder		1 323	-21 288
Kassaflöde från löpande verksamhet		158	4 431
Förändring av redovisningsprincip		0	0
Förändring av eget kapital		0	0
Korrigerig omklassificering anläggningstillgångar		0	0
Investeringsverksamhet			
Investeringar	6	-1 991	-2 874

	Not	Utfall	Utfall
Momsjustering vid överlåtelse		0	0
Anläggningstillgångar överfört mellan enheter		0	0
Försäljningar anläggningstillgångar		0	0
Aktier och andelar	11, 13	-11	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-2 002	-2 874
Finansieringsverksamhet			
Ökning-/minskning+ av långfristiga fordringar		0	0
Ökning+/minskning- av långfristiga skulder		0	0
Erhållna/lämnade bokslutsdispositioner		-1 983	-300
Justering för årets aktiverade investeringsbidrag		0	0
Förändring aktiekapital		0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-1 983	-300
ÅRETS KASSAFLÖDE		-3 827	1 257
Ingående likvida medel och kortfristiga placeringar		18 982	17 727
Utgående likvida medel och kortfristiga placeringar		15 155	18 982
Kontroll av årets kassaflöde		-3 827	1 255

Differens		0	-2
------------------	--	----------	-----------

	Not	Utfall	Utfall
Balansräkning		1712	1612
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	7	0	0
Materiella anläggningstillgångar			
- byggnader och mark	8	56	72
- maskiner och inventarier	9	12 259	12 372
- pågående investeringar	10	0	0
Finansiella anläggningstillgångar	11	11	0
Summa anläggningstillgångar		12 326	12 444
Omsättningstillgångar			
Förråd		3 758	3 940
Kortfristiga fordringar	12	15 703	11 982
Kortfristiga placeringar	11, 13	0	11
Likvida medel		15 155	18 971
Summa omsättningstillgångar		34 616	34 904
Summa tillgångar		46 942	47 348
Eget kapital			
Eget kapital		4 652	3 918
Bokslutsdispositioner		-1 983	-300

	Not	Utfall	Utfall
Årets resultat		254	1 034
Summa eget kapital		2 923	4 652
Avsättningar		0	0
Skulder			
Långfristiga skulder	14	5 299	5 299
Kortfristiga skulder	15	38 720	37 397
Summa skulder		44 019	42 696
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		46 942	47 348

Redovisningen är upprättad enligt de anvisningar som lämnats från Västra Götalandsregionen. Anvisningarna bygger på kommunallagen, lagen om kommunal redovisning samt rekommendationer utfärdade av Rådet för kommunal redovisning.

Noter, tkr

1. Verksamhetens intäkter	1712	1612
Försäljning av tjänster, internt	808	846
Försäljning av tjänster, externt	22 901	20 781
Hysesintäkter	239	495
Försäljning av material och varor, internt	107	77
Försäljning av material och varor, externt	8 921	8 855
Statsbidrag	2 086	1 998
Investeringsbidrag	0	0
Övriga bidrag, internt	96 105	91 653
Övriga bidrag, externt	8 931	7 823
Biljettintäkter	0	0
Övriga intäkter, internt	103	3
Övriga intäkter, externt	652	2 112
Totalt	140 853	134 643
2. Verksamhetens kostnader	1712	1612
Personalkostnader	82 752	76 993
Inhyrd personal, bemanningsföretag	0	0
Lämnade bidrag, internt	615	84
Lämnade bidrag, externt	2 882	2 589
Lokal- och energikostnader, internt	6 051	4 996
Lokal- och energikostnader, externt	15 886	15 267
Verksamhetsanknutna tjänster, internt	10	0
Verksamhetsanknutna tjänster, externt	61	58
Material och varor, internt	687	721
Material och varor, externt	8 004	8 268
Övriga tjänster, internt	4 955	5 613
Övriga tjänster, externt	8 231	8 185
Övriga kostnader, internt	2 900	1 998
Övriga kostnader, externt	5 382	6 901
Totalt	138 416	131 673
3. Personalkostnader, detaljer	1712	1612
Löner	55 226	51 963
Övriga personalkostnader	3 018	2 486
Sociala avgifter	24 508	22 544
Pensionskostnader	0	0
Totalt	82 752	76 993
4. Avskrivningar och nedskrivningar	1712	1612
Avskrivningar		
Immateriella anläggningstillgångar	0	0
Byggnader och markanläggningar	16	16
Maskiner och inventarier	2 020	1 777

Noter, tkr		
Fiansiell leasing maskiner och inventarier	0	0
Totalt	2 036	1 793
Nedskrivningar		
Immateriella anläggningstillgångar	0	0
Byggnader och markanläggningar	0	0
Maskiner och inventarier	0	0
Totalt	0	0
Totalt avskrivningar och nedskrivningar	2 036	1 793
5. Finansnetto	1712	1612
Finansiella intäkter		
Ränteintäkter, internt	0	0
Ränteintäkter, externt	5	22
Övriga finansiella intäkter, internt	0	0
Övriga finansiella intäkter, externt	1	1
Totalt	6	23
Finansiella kostnader		
Räntekostnader, internt	0	0
Räntekostnader, externt	3	3
Övriga finansiella kostnader, internt	6	6
Övriga finansiella kostnader, externt	144	157
Totalt	153	166
Totalt finansnetto	-147	-143
6. Investering i anläggningstillgångar	1712	1612
Årets investering i immateriella anläggningstillgångar	0	0
Årets investering i byggnader och mark	0	0
Årets investering i maskiner och inventarier	1 991	2 874
Årets investering, finansiell leasing maskiner och inventarier	0	0
Årets pågående investering	0	0
Totalt	1 991	2 874
7. Immateriella anläggningstillgångar inklusive medicin-tekniska informationssystem	1712	1612
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	0	0
Nyanskaffningar	0	0
Omklassificeringar	0	0
Överfört mellan enheter	0	0
Försäljningar/utrangeringar	0	0
Korrigerig anskaffningsvärde	0	0
Utgående ackumulerade anläggningstillgångar	0	0
Ackumulerade avskrivningar		
Vid årets början	0	0
Årets avskrivning och nedskrivning	0	0
Omklassificeringar	0	0
Överfört mellan enheter	0	0
Försäljningar/utrangeringar	0	0
Korrigeringar avskrivningar och nedskrivningar	0	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	0	0
Utgående restvärde	0	0

Noter, tkr

8. Byggnader och mark	1712	1612
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	314	314
Nyanskaffningar	0	0
Omklassificeringar	0	0
Överfört mellan enheter	0	0
Försäljningar/utrangeringar	0	0
Korrigering anskaffningsvärde	0	0
Utgående ackumulerade anläggningstillgångar	314	314
Ackumulerade avskrivningar		
Vid årets början	243	227
Årets avskrivning och nedskrivning	16	16
Omklassificeringar	0	0
Överfört mellan enheter	0	0
Försäljningar/utrangeringar	0	0
Korrigering avskrivningar och nedskrivningar	0	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	259	243
Utgående restvärde	55	71
9. Maskiner och inventarier	1712	1612
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	32 604	44 536
Nyanskaffningar	1 991	2 874
Omklassificeringar	0	0
Överfört mellan enheter	0	0
Försäljningar/utrangeringar	-92	-14 806
Korrigering anskaffningsvärde	0	0
Utgående ackumulerade anläggningstillgångar	34 503	32 604
Ackumulerade avskrivningar		
Vid årets början	20 232	31 750
Årets avskrivning och nedskrivning	2 020	1 777
Omklassificeringar	0	0
Överfört mellan enheter	0	0
Försäljningar/utrangeringar	-8	-13 295
Korrigering avskrivningar och nedskrivningar	0	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	22 244	20 232
Utgående restvärde	12 259	12 372
10. Pågående investeringar	1712	1612
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	0	0
Nyanskaffningar	0	0
Omklassificeringar	0	0
Överfört mellan enheter	0	0
Försäljningar/utrangeringar	0	0
Korrigering anskaffningsvärde	0	0
Utgående ackumulerade anläggningstillgångar	0	0
11. Finansiella anläggningstillgångar	1712	1612
Aktier och andelar	11	0
Långfristiga fordringar, internt	0	0
Långfristiga fordringar, externt	0	0
Totalt	11	0
12. Kortfristiga fordringar	1712	1612

Noter, tkr		
Kundfordringar, internt	0	0
Kundfordringar, externt	4 709	3 750
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, internt	72	344
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, externt	9 908	6 562
Övriga fordringar, internt	25	85
Övriga fordringar, externt	989	1 241
Totalt	15 703	11 982
13. Kortfristiga placeringar	1712	1612
Kortfristiga placeringar	0	11
Totalt	0	11
14. Långfristiga skulder	1712	1612
Långfristig skuld, investeringsbidrag	0	0
Övriga långfristiga skulder, internt	5 299	5 299
Övriga långfristiga skulder, externt	0	0
Totalt	5 299	5 299
15. Kortfristiga skulder	1712	1612
Leverantörsskulder, internt	51	97
Leverantörsskulder, externt	6 119	8 657
Semesterskuld	2 646	2 683
Löner, jour, beredskap, övertid	146	173
Upplupna sociala avgifter	1 241	1 252
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter, internt	125	0
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter, externt	25 587	23 458
Övriga kortfristiga skulder, internt	382	223
Övriga kortfristiga skulder, externt	2 423	854
Totalt	38 720	37 397